

Nümunəvi peşə standartı
Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi
Müəssisələr  c n nümunəvi təlim standartı

Dülgər

İngilis dilində adı: Carpenter

N: 7115-2-00019-01

Azərbaycan Respublikasının  m k və  halinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Dünya Bankının birgə həyata keçirdiyi “Sosial M dafi nin İnkışafı” layihəsinin “ISCO 88/08-  uyğun t kmill şdirilm ş peşə standartlarının v  əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması” tapşırığı c r iv sində “GOPA Consultants” v  “SEFT Consulting” tərəfindən hazırlanmışdır.

Bakı
Fevral, 2012-ci il

İSTİFADƏ OLUNAN ANLAYIŞLAR

Bacarıq

Verilmiş iş üzrə vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirmək qabiliyyətidir.

Bacarıq səviyyəsi

Həyata keçirilən fəaliyyətlərin əhatəliliyi və mürəkkəbliyi ilə müəyyən olunur, burada fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi əhatə üzərində üstünlüyə malikdir. Hər bir bacarıq səviyyəsi üzrə müvafiq bilik səviyyəsi tələb olunur. ISCO-da, eləcə də Məşğulluq Təsnifatında aşağıdakı dörd geniş bacarıq səviyyəsi müəyyən edilir:

Birinci bacarıq səviyyəsi

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr sadə və dövri fiziki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini zəruri edir. Bundan əlavə, birinci bacarıq səviyyəsində bir çox peşələr fiziki güc və dözümlülük tələb etdiyi halda, əksəriyyətində sadə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı tələb olunur. Bu bacarıqlara ehtiyac duyulduğu halda belə, onlar işin əsas hissəsini təşkil etmir.

Birinci bacarıq səviyyəsinə daxil olan bəzi peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün ibtidai təhsili və ya əsas təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaq (ISCED üzrə 1-ci səviyyə) tələb oluna bilər. Bəzi işlər üçün isə iş yerlərində qısamüddətli təlimlər tələb oluna bilər.

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr ixtisası olmayan işçi qüvvəsini əhatə edir.

İkinci bacarıq səviyyəsi

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə bütün peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaqla (ISCED üzrə 2-ci səviyyə) əldə olunur. Bəzi peşələrdə ümumi orta təhsilin ikinci mərhələsini bitirmək zəruri hesab olunur (ISCED üzrə 3-cü səviyyə) ki, bura ixtisaslaşmış peşə təhsili və iş yerlərində həyata keçirilən təlim də daxil ola bilər. Müəyyən peşələr ümumi orta təhsili bitirdikdən sonra ilk peşə-ixtisas təhsili almağı (ISCED üzrə 4-cü səviyyə) tələb edir. Bəzi hallarda isə iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə ixtisaslı işçilər daxildir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi

Üçüncü bacarıq səviyyəsindəki peşələr, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş praktiki, texniki və metodoloji biliklər tələb edən mürəkkəb texniki və praktiki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini əhatə edir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də inkişaf etmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsil bazasına əsaslanan təhsil müəssisələrində 1-3 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5b səviyyəsi). Azərbaycanda bu bacarıq səviyyəsinə uyğun təhsil adətən orta ixtisas təhsili müəssisələrində (kolleclər) verilir. Bəzi hallarda müvafiq sahə üzrə geniş iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən uzunmüddətli təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr əsasən texniki işçiləri əhatə edir.

Dördüncü bacarıq səviyyəsi

Dördüncü bacarıq səviyyəsinə, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş nəzəri və praktiki biliklər əsasında mürəkkəb problemlərin həlli və qərarların qəbul edilməsini tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi daxildir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də təkmilləşmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.

Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ali təhsil müəssisələrində birinci və ya daha yüksək elmi dərəcənin verilməsi ilə yekunlaşan 3-6 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5a səviyyəsi və ya daha yüksək səviyyə). Bu bacarıq səviyyəsi üçün Azərbaycanda adətən bakalavriat və daha yüksək təhsil pillələri uyğun gəlir.

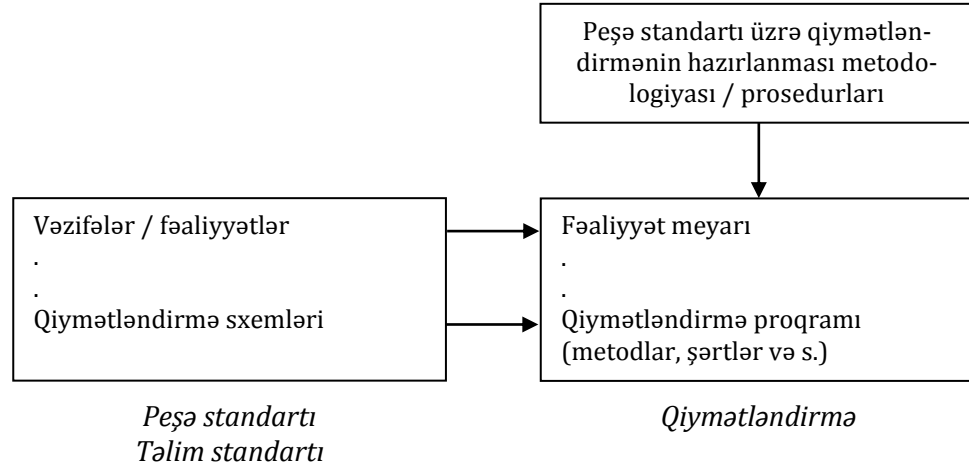
Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə menecerlər, mühəndislər, müəllimlər, həkimlər və s. daxildir ki, bunlar çox vaxt peşəkarlar adlandırılır.

Bilik	Təhsil və ya təcrübə vasitəsilə əldə edilən məlumat və faktlar toplusunu əhatə edir.
Əlavə / ümumi səriştələr	Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün tələb olunan səriştələrə əlavə olaraq, arzuolunan faydalı səriştələri əhatə edir. Buraya əmək fəaliyyətini təkmilləşdirə bilən, bir çox peşələr üçün ümumi olan və gələcəkdə tələb olunacaq səriştələr daxildir. Bunlar işçilərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün əsas kimi çıxış etmir.
Əvvəlki təlimin tanınması	<p>Harada və necə təhsil almasından asılı olmayaraq, qeydə alınmış ixtisaslar və vahid standartlar baxımından insanların əvvəlki təliminin tanınması prosesidir. İnsanlar təhsil müəssisəsində formal təlim keçmələrindən və ya qeyri-formal təlim əldə etmələrindən asılı olmayaraq, öyrənmə prosesini heç vaxt dayandırmırlar.</p> <p>Əvvəlki təlimin qiymətləndirilməsi və tanınması prosesi aşağıdakı kimidir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Şəxsin nə bildiyi və nə bacardığının müəyyənləşdirilməsi;• Şəxsin bilik və bacarıqlarının xüsusi standartlar, səriştələrin qiymətləndirilməsi üzrə əlaqəli meyarlar ilə müqayisə edilməsi;• Bu standartlara münasibətdə təlimin qiymətləndirilməsi;• Şəxsin formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə keçmişdə topladığı bacarıq, bilik və təcrübənin tanınması.
Fəaliyyət	Fərdin vəzifələrinin bir hissəsi olan iş və ya məsuliyyəti əks etdirir. Buna görə də vəzifə bir sıra fəaliyyətlərə bölünür.
Formal təlim	Azərbaycan Respublikasının təhsil və təlim müəssisələrində həyata keçirilir, dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə nəticələnir. Təhsil müəssisələrində formal təlimlər dövlət təhsil standartlarına uyğun olaraq aparılır. Əldə edilən səriştələr testlər vasitəsilə yoxlanılır və dövlət təhsil sənədi verilir.
İnformal təlim	Özünü-təlim yolu ilə bilik və bacarıqlara yiyələnmənin formasıdır. Təhsil və təlim müəssisələrindən kənarında həyata keçirilir və təbii olaraq gündəlik həyatımızda müşahidə olunur. Formal və qeyri-formal təlimdən fərqli olaraq, informal təlim çox vaxt qeyri-ixtiyari baş verir və beləliklə, hətta fərdlərin özləri də səriştələrinin artırılmasında onun rolunu hiss etməyə bilər (məsələn, kütləvi informasiya vasitələrindən, ictimaiyyət arasında gündəlik qarşılıqlı əlaqələrdən və ümumi münasibətlərdən məlumatın əldə edilməsi).

	<p>O, təlimin həyata keçirilməsi sahəsində (xüsusilə) ixtisaslaşmamış hər hansı bir şəxs (yəni ailə üzvləri, digər əlaqəli şəxslər və s.) tərəfindən istiqamətləndirildiyi halda, məqsədli xarakter daşıya bilər. İnfomal təlim ölkə səviyyəsində qəbul edilən diplom və sertifikatların verilməsi ilə nəticələnir.</p>
İş	<p>Fərdin işəgötürən üçün və ya sərbəst məşğulluq şəraitində həyata keçirdiyi vəzifə və ya fəaliyyətlərin toplusudur (ISCO-08 -ə uyğun olaraq).</p>
İşə yanaşma	<p>Müəyyən ideya, obyekt, şəxs və ya vəziyyətə müsbət və ya mənfi münasibəti əks etdirir.</p> <p>Yanaşma fərdin fəaliyyət seçimini, çətinlik, həvəsləndirmə və mükafatlara (hamısı birlikdə stimulyasiya adlanır) cavab reaksiyasını müəyyən edir. Bu baxımdan yanaşma iş üçün xeyli vacibdir.</p> <p>Yanaşmanın 4 əsas komponenti var: (1) Emosional: hiss və həyəcan; (2) İdrak: məntiqlə həyata keçirilən inam və fikirlər; (3) İrədi: fəaliyyət meyilləri; (4) Qiymət: stimullara mənfi və ya müsbət münasibət.</p>
Qeyri-formal təlim	<p>Təhsil sistemi ilə paralel şəkildə aparılır və dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmur. Qeyri-formal təlimlər iş yerlərində və ya formal təlim sistemlərinə yardım üçün yaradılmış təşkilat və ya mərkəzlərdə, dərnlərdə, fərdi məşğələlərdə, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və qruplarında həyata keçirilə bilər.</p>
Qiymətləndirmə metodu	<p>Səriştəni ölçmək üçün üsul və ya alətdir.</p>
Qiymətləndirmə paketi	<p>Fəaliyyət meyarı da daxil olmaqla fərdin səriştələrinin qiymətləndirilməli olduğu müxtəlif qiymətləndirmə metodlarıdır.</p>
Qiymətləndirmə sxemi	<p>Qiymətləndirmə standartlarının vəzifələrini və onların yerinə yetirilmə istiqamətlərini müəyyən edir.</p> <p>Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədi fərdin müvafiq peşə standartını fəaliyyətlər, vəzifələr və ya tapşırıqlar üzrə həyata keçirə bilməsini müəyyən etməkdir. Sözügedən tapşırıqlar, peşə standartında müəyyən edilən texniki bacarıqları, planlaşdırma və problemləri həll etmə biliklərini, gözlənilməz vəziyyətlərdə hərəkət etmək bacarığını, digər şəxslər ilə işləmək bacarığını və ünsiyyət bacarıqlarını əhatə etməlidir.</p> <p>Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədlərinə, digər məsələlərlə yanaşı, aşağıdakılar daxildir:</p> <ul style="list-style-type: none">• İşəgötürmə;• Karyera yüksəlişi;• Bilik və bacarıqlarda olan boşluqların və təlim ehtiyaclarının müəyyən edilməsi;• İşçi heyətinin qiymətləndirilməsi. <p>Qiymətləndirməni planlaşdırma zamanı onun xarakterik cəhətlərinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır: qiymətləndirmə hansı interval çərçivəsində həyata keçirilməlidir, hansı hədəflər müəyyən edilməlidir, hansı qiymətləndirmə metodları daha məqsədəuyğundur. Qiymətləndirmə sxemi aşağıdakı qiymətləndirmə metodlarından 2 və ya 3-nü əhatə etməlidir: i) Əmək fəaliyyətinin müşahidə edilməsi; ii) İşin nəticəsinin qiymətləndirilməsi; iii) Simulyasiya; iv) Suallar (şifahi və ya yazılı); v) Layihə işi; vi) Portfel əsasında qiymətləndirmə; vii) Dinləmə qiymətləndirməsi; viii) Fərdi</p>

araşdırmalar; ix) Müştəri qiymətləndirməsi (məsələn, müştəri sorğu formaları), ekspert və şəxsi qiymətləndirmə və s.

Peşə standartı və peşə standartı üzrə qiymətləndirmə arasındakı əlaqə aşağıdakı sxemdə göstərilmişdir.

Məşğulluq təsnifatı (MT)

Ölkədə əmək bazarının inkişafına, beynəlxalq təcrübədə qəbul edilmiş uçot və statistikaya uyğun olaraq ISCO-08 təsnifatından istifadə edilməklə, onun genişləndirilməsi əsasında 2010-cu ildə hazırlanmışdır. Onun strukturu ISCO-08 təsnifatının strukturu ilə eynidir. MT Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin 20 Dekabr 2010-cu il 180 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş və AZT041-2010 nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Peşə

Yüksək oxşarlıq dərəcəsinə malik əsas vəzifə və fəaliyyətlərdən ibarət olan işlərin məcmusudur. Şəxsin hər hansı bir peşə ilə bağlılığı onun hazırda tutduğu vəzifə, əlavə və ya əvvəlki işləri vasitəsi ilə müəyyən olunur.

Peşə standartı

Konkret peşə sahələrində işçilərin yerinə yetirdikləri əmək funksiyalarına qoyulan ümumi tələbləri sistemli şəkildə əks etdirən normativ sənəddir. O, müvafiq səriştələr çərçivəsində işçinin bilik, bacarıq və vərdisləri nəzərə alınmaqla, onun əmək funksiyalarını yerinə yetirməsinə imkan verəcək konkret vəzifə öhdəliklərinin və fəaliyyətlərin siyahısını özündə ehtiva edir. Peşə standartı işdəki rolu təyin etməyə, işçinin fəaliyyətini qiymətləndirməyə, eləcə də, təkmilləşmə, peşə yüksəlişi üçün yollar müəyyən etməyə və hazırlamağa kömək edə bilər.

Peşə standartları ISCO-ya və Məşğulluq təsnifatına uyğun olaraq təsnifatlaşdırılır.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi

Qiymətləndirmə hər hansı bir sahədə səriştənin aşkar edilməsi məqsədilə fərdin fəaliyyətinin aydın şəkildə müəyyən edilmiş standartlar ilə müqayisədə ədalətli və dəqiq şəkildə ölçülməsinə imkan verən prosesdir. İş yerinin qiymətləndirilməsi prosesi iş yeri ilə bağlı gündəlik fəaliyyətin tərkib hissəsini təşkil edir. Qiymətləndirmə zamanı əldə edilən nəticələr fərdlərə öz işlərini necə yerinə yetirdiyini öyrənməyə imkan verir. Bu, biliklərin, bacarıqların, yanaşma və davranışın inkişaf etdirilməsində, beləliklə, səriştənin nümayiş etdirilməsində onlara yardım edir.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi qiymətləndirmə sxemi, fəaliyyət meyarları, qiymətləndirməni həyata keçirmək üçün zəruri

Peşələrin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCO)	<p>qiymətləndirmə metodları və resurslarını əhatə edir.</p> <p>Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) məsul olduğu əsas beynəlxalq təsnifatlardan biri olmaqla, beynəlxalq iqtisadi və sosial təsnifat qrupuna daxildir.</p> <p>ISCO iş prosesində qarşıya qoyulan vəzifə və fəaliyyətlərə müvafiq şəkildə müəyyən edilmiş qruplara uyğun olaraq işlərin təşkilində vasitə rolunu oynayır. Onun əsas vəzifələri aşağıdakıları təmin etməkdən ibarətdir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peşələrə dair statistik və inzibati məlumatların beynəlxalq hesabatını, müqayisəsini və mübadiləsini həyata keçirmək üçün baza rolunu oynamaq; • Peşələrin milli və regional təsnifatlarının hazırlanması üçün model rolunu oynamaq; • Bilavasitə özlərinin milli təsnifatını hazırlamayan ölkələrdə tətbiq oluna biləcək sistem rolunu oynamaq. <p>O, statistik və müştəri yönümlü proqramlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Müştəri yönümlü proqrama iş axtaranların iş yerlərinə yönəldilməsi, ölkələr arasında işçilərin qısa və uzunmüddətli miqrasiyasının idarə edilməsi, peşə təlimi proqramları və təlimatlarının hazırlanması daxildir.</p> <p>ISCO-nun ilk versiyası 1957-ci ildə qəbul edilmiş, daha sonra isə ISCO-68, ISCO-88 və hazırkı ISCO-08 versiyaları hazırlanmışdır.</p>
Səriştə	<p>Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün lazımi səviyyədə bilik, bacarıq, yanaşma və davranışa malik olmaqdır.</p> <p>İş kontekstində istifadə olunan “Səriştə” anlayışı iş yerində tətbiq olunan bacarıqları əks etdirir. Səriştə şəxs nəyi bilir (bilik), nəyi bacarır (bacarıq), nəyi etmək istəyir (yanaşma) və bunu necə edir (davranış) məhfumlarının birləşməsinin nəticəsidir. Beləliklə, səriştə işi yerinə yetirmək üçün lazım olan texniki peşə elementləri, ümumi şəxsi xüsusiyyətlər və istəklərin birləşməsidir.</p> <p>Səriştələr həmçinin işçinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün baza rolunu oynayır.</p>
Təhsilin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCED)	<p>1970-ci illərin əvvəllərində UNESCO tərəfindən həm ayrı-ayrı ölkələrdə, həm də beynəlxalq səviyyədə təhsilə dair statistik məlumatların əldə olunması, toplanması və təqdim olunmasına xidmət edən bir vasitə kimi hazırlanmışdır. ISCED 1975-ci ildə Cenevrədə keçirilən Təhsilə dair Beynəlxalq Konfransda qəbul edilmiş və daha sonra 1978-ci ildə Parisdə keçirilən UNESCO-nun Ümumi Konfransında qüvvəyə minmişdir. Hazırda istifadə edilən təsnifat ISCED 2011-dir.</p>
Təlim standartı	<p>İş yerində vəzifə və fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri <i>səriştələri</i> (bilik, bacarıq və yanaşmaları, həmçinin əlavə ümumi səriştələri) təsvir edir. Bu səbəbdən, onlar fəaliyyət meyarları hesab edilir və aşağıdakı hallarda istifadə olunur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istehsaldan ayrılmadan peşə təlimlərinin hazırlanması; • istifadəyə yararlı səriştələrin inkişaf etdirilməsi və təmin olunması üçün təlim institutları ilə müəssisələr arasında əlaqə; • peşə təlimləri üçün təhsil standartları və kurikulumların hazırlanması.
Vəzifə	<p>İşin icrası üçün zəruri olan fəaliyyətləri əhatə edir.</p>

MÜNDƏRİCAT

A. NÜMUNƏVİ PESƏ STANDARTI	8
A.1. İşə dair xüsusi məlumat	8
A.1.1. Əmək şəraiti	8
A.1.2. İşə qəbul tələbləri	8
A.1.3. Tabeçilik	9
A.1.4. Peşə standartları üçün məsuliyyət və müstəqillik səviyyələri	9
A.1.5. Karyera yüksəlişi və sərbəst məşğulluq imkanları	10
A.2. Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı	10
A.3. Səriştələr haqqında	12
A.4. Qiymətləndirmələr haqqında	12
B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ	13
B.1. Fəaliyyət meyarları	13
B.2. Qiymətləndirmə ilə bağlı resurslar	14
B.3. Qiymətləndirmə metodları	14
B.3.1. Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi	14
B.3.2. Yazılı qiymətləndirmə	16
B.4. Nəticələrin qeydə alınması	20
C. MÜƏSSİSƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI	21
C.1. Səriştələrin qısa təsviri	21
C.2. Təlim sxemi	22
C.3. Təlim ilə bağlı xüsusi məlumat	27
C.3.1. Təlimin növləri	27
C.3.2. Təlimin istiqaməti	28
C.3.3. Əvvəlki təlimin tanınması	28
Peşə standartının hazırlanması prosesində iştirak etmiş müəssisə nümayəndələrinin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
ISCO88/08-ə uyğun təkmilləşdirilmiş peşə standartlarının və əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması layihəsi tərəfindən prosesin əlaqələndirilməsində iştirak etmiş şəxslərin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
İstinadlar	Error! Bookmark not defined.

A. NÜMUNƏVİ PESƏ STANDARTI

Dülgər

Peşənin qısa təsviri

Dülgər taxtadan, digər ağac materiallarından hazırlanan məmulat və detalları quraşdıran və təmir edən sənətkardır. O, çərçivə, arakəsmə, birləşmə, dayaq və qəliblər, eləcə də pilləkənlər, qapı və pəncərə çərçivələri, möhkəm döşəmələr hazırlayır. Dülgər bina və körpülərin tikintisindən başlayaraq mətbəx mebellərinin quraşdırılmasına qədər müxtəlif tikinti işlərinə cəlb olunur. Tikinti işlərinin müxtəlif növləri olduğu üçün əksər dülgərlər müəyyən sahələr üzrə ixtisaslaşırlar. Ümumiyyətlə, dülgərlər tikintinin bütün sahələri üzrə bilik və bacarıqlara malik olmalıdırlar.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	7115 (Dülgər, tikinti)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	7115 (Carpenter, construction)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Hazırlanma tarixi:	Fevral, 2012-ci il
Təsdiq edən qurum:	
Təsdiq tarixi:	
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	Fevral, 2017-ci il

A.1. İŞƏ DAİR XÜSUSİ MƏLUMAT

A.1.1. ƏMƏK ŞƏRAİTİ

- İş yeri tikinti sahələri və təmir olunan mövcud binalardır;
- İş qapalı və açıq mühitdə bütün hava şəraitlərində adətən bazar ertəsindən cümə gününə qədər normal iş saatlarında, pik dövrlərdə isə həftə sonları və ya zərurət olduğu təqdirdə gecələr əlavə iş saatlarında həyata keçirilir;
- İş mühiti rütubətli, çirklə, səs-küylü və tozlu ola bilər;
- İş təhlükəli, yüksəklik və sıxlıq olan yerlərdə həyata keçirilə bilər;
- Gecə növbəsi və ezamiyyətlər tələb oluna bilər;
- Əməyin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası və ətraf mühitin mühafizəsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi, Texniki təhlükəsizlik haqqında, ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qanun və digər müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunur.

A.1.2. İŞƏ QƏBUL TƏLƏBLƏRİ

- Əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi və digər normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir;
- İşə qəbul olunarkən sağlamlıq haqqında tibbi arayış, sonradan vaxtaşırı icbari tibbi müayinədən keçmək haqqında tibbi arayış (Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarı və Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq əmrləri ilə nəzərdə tutulduğu hallarda) təqdim olunur;

- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydaları ilə təlimatlandırmalar və fərdi mühafizə vasitələri ilə təminat məcburi xarakter daşıyır;
- Fiziki güc və dözümlülük tələb olunur.

A.1.3. TABEÇİLİK

Kimə tabedir: Tikinti sahəsinin rəisi və ya usta.

Kim ona tabedir: Köməkçi dülgərlər.

A.1.4. PEŞƏ STANDARTLARI ÜÇÜN MƏSULİYYƏT VƏ MÜSTƏQİLLİK SƏVİYYƏLƏRİ

Səviyyələr	Məsuliyyət, fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi və müstəqillik	Uyğun gələn səviyyə
1	Planlaşdırılmış qaydada birbaşa nəzarət altında işləmək İş təkrarlanan xarakterə malikdir və mürəkkəb olmayan bir neçə funksiyanı əhatə edir.	
2	Nəzarət altında işləmək, kiçik səlahiyyətlərə malik olmaq Təcrübə tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsinə əlaqələndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq Öz fəaliyyətlərini planlaşdırmaq və nəticələri barədə hesabat vermək Digər şəxslərlə əməkdaşlıq etmək və komandada işləmək	☒
3	Əvvəlcədən məlum olan vəzifə və fəaliyyətlər çərçivəsində müstəqil idarəetmə və komandanın idarə edilməsini həyata keçirmək (eyni zamanda həm idarəetmə, həm də istehsal subyekti kimi çıxış etmək) İşə yanaşmasını dəyişən şəraitə uyğunlaşdırmaq və dövri problemlərin həlli zamanı elementar nəzəriyyələrdən istifadə etmək Digər şəxslərin gündəlik işinə nəzarət etmək, əmək fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq və işin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər vermək İşçilərə rəhbərlik etmək Mürəkkəb fəaliyyətləri əlaqələndirmək və yerinə yetirmək. Ümumi təcrübədən istifadə etməklə xüsusi yeni fəaliyyətlər müəyyən etmək	

4	<p>Yeni və çox vaxt yaradıcı metodlar tələb edən məsələlərlə məşğul olmaq. Mürəkkəb məsələlərin həllində geniş təcrübədən istifadə etmək</p> <p>Gözlənilməz dəyişiklik olduğu halda əmək fəaliyyətinə rəhbərlik və nəzarəti həyata keçirmək</p> <p>Özü və başqaları üçün fəaliyyət meyarları hazırlamaq, onları nəzərdən keçirmək və təkmilləşdirmək</p> <p>Gözlənilən və ya gözlənilməz iş rejimi şəraitində qərarların qəbul edilməsinə məsuliyyət daşımaq</p> <p>Fərdlərin və qrupların peşəkar inkişafının idarə olunmasına məsuliyyət daşımaq</p> <p>Fəaliyyətləri müşahidə etmək, qiymətləndirmək, müvafiq hesabatlar hazırlamaq və dəyişikliklər təklif etmək</p>	
---	--	--

A.1.5. KARYERA YÜKSƏLİŞİ VƏ SƏRBƏST MƏŞĞULLUQ İMKANLARI

- Təcrübə qazanmaqla nəzarətçi vəzifəsinə yüksəlmək mümkündür;
- Təlim keçməklə bu peşə ilə əlaqədar yüksək dərəcədə ixtisaslaşmış işlərə keçid imkanları mövcuddur;
- Özünü-məşğulluq üçün yaxşı imkanlar vardır.

A.2. ƏSAS VƏZİFƏLƏRİN (V) VƏ VƏZİFƏLƏR DAXİLİNDƏ FƏALİYYƏTLƏRİN (F) SİYAHISI

- V.1. İş tələblərini müəyyən etmək və təhlil etmək:
- F.1.1. Peşəyə uyğun texniki təhlükəsizlik üzrə təlimatları bilmək və onlara riayət etmək;
- F.1.2. Müzakirələr və ya təmin edilən informasiya əsasında müştərilərin tələbləri barədə təfərrüatları əldə etmək;
- F.1.3. Hesabatlar və ya fiziki təftişlər vasitəsilə ərazinin vəziyyətinin təfərrüatları barədə təklif vermək;
- F.1.4. İş üçün tələb olunan məhsul və ya xidmətlərin təfərrüatlarını müəyyən etmək, hazırlamaq və kəmiyyətini təyin etmək;
- F.1.5. Nəqliyyat daşımalarının çatdırılma məntəqəsini və metodlarını müəyyən etmək.
- V.2. Dülgərlik ilə bağlı fəaliyyət planını hazırlamaq:
- F.2.1. Tələb olunduğu təqdirdə aidiyyəti şəxslər ilə məsləhətləşmələr apararaq ağac məmulatlarının hazırlanması üçün ideya və üslublar müəyyən etmək və nəzərdən keçirmək;
- F.2.2. Təcrübə və uyğunlaşdırma vasitəsilə taxta emalı üslublarının potensialını qiymətləndirmək;
- F.2.3. İş üçün ideyaları ən yaxşı formada dəstəkləyən üslubları seçmək;
- F.2.4. Müştəri ilə işin təşkili formasını müzakirələr vasitəsilə razılaşdırmaq.
- V.3. Materiallar, vaxt və işçi qüvvəsini qiymətləndirmək:
- F.3.1. İş planı üçün tələb olunan materialların növlərini və miqdarını hesablamaq;
- F.3.2. İş planını dəstəkləmək üçün tələb olunan əsas alət və avadanlıqların növünü və istifadə müddətini müəyyən etmək;

- F.3.3. İş planının hazırlanması və həyata keçirilməsi üçün tələb olunan işçi qüvvəsi və işin yerinə yetirilmə müddətini hesablamaq;
 - F.3.4. Müştəri üçün yekun xərcləri hesablamaq.
- V.4. Taxta komponentləri və hissələri istehsal etmək:
- F.4.1. İstehsalçıdan məlumat almaq və onu şərh etmək;
 - F.4.2. Materialları seçmək və istehsal üçün hazırlamaq;
 - F.4.3. Seçilmiş materialları ölçmək və işarələmək;
 - F.4.4. Müvafiq təhlükəsizlik və istismar tələblərinə uyğun olaraq münasib əl və mexaniki alətlərdən istifadə etməklə materialları kəsmək və uyğunlaşdırmaq;
 - F.4.5. Müvafiq təhlükəsizlik və istismar tələblərinə uyğun olaraq tələb olunan hissələri birləşdirmək üçün mismar, bənd və yapışqan maddələri əldə etmək və onlardan istifadə etmək;
 - F.4.6. Tədbirləri tikinti norma və qaydaları, sənaye təlimatları və texniki təhlükəsizlik haqqında qanunvericiliyə uyğun olaraq həyata keçirmək;
 - F.4.7. İstehsal olunmuş əşyaları onların xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq yoxlamaq və istehsal qeydlərini tamamlamaq.
- V.5. Taxta məmullatları hazırlamaq:
- F.5.1. Texniki xüsusiyyətlərə uyğun olaraq bucaqlar, maililik, ara məsafəsi, sürtünmə və s. kimi nümunə parametrlərini hesablamaq;
 - F.5.2. Mailliyi, emala buraxılışı, əsas sxemləri və texniki xüsusiyyətlərə uyğun tikinti metodunu göstərməklə nümunə hazırlamaq;
 - F.5.3. Lazım olduğu təqdirdə taxta nümunəsinin hazırlanması prosesinə yardım etmək üçün sıxma və birləşdirmə detalları hazırlamaq və istehsal etmək.
- V.6. Taxta məmullatları istehsal etmək:
- F.6.1. Materialları ayırmaq və texniki tələblərə uyğun olaraq istehsala hazırlamaq;
 - F.6.2. Müvafiq taxta məmullatlarından, üslub və prosedurlardan istifadə etməklə lazımi əl və mexaniki alətləri tətbiq etməklə tələb olunan ölçüdə və formada nümunə və ya nümunə komponentlərini hazırlayaraq onların texniki xüsusiyyətlərə uyğunluğunu yoxlamaq;
 - F.6.3. Tələb olunduğu təqdirdə müvafiq taxta məmullatlarından, üslub və prosedurlardan istifadə etməklə nümunə komponentlərinin hissələrini quraşdırmaq və onların verilmiş texniki xüsusiyyətlərə uyğunluğunu yoxlamaq;
 - F.6.4. Texniki xüsusiyyətlərə və ya standart fəaliyyət prosedurlarına uyğun olaraq məmullatları nişanlamaq, rəngləmək, kodlaşdırmaq və ya etiketləmək.
- V.7. Təmir prosedurlarını həyata keçirmək:
- F.7.1. İstehsalçıdan / təchizatçıdan texniki məlumatları almaq və onları şərh etmək;
 - F.7.2. Təmir metodunu müəyyən etmək;
 - F.7.3. Təmir üçün yeri hazırlamaq və materialları seçmək;
 - F.7.4. Təhlükəsizlik norma və qaydaları (TN və Q,) və sənaye təlimatlarına uyğun olaraq təmir prosedurlarını həyata keçirmək;
 - F.7.5. Təmir edilmiş əşyaların texniki xüsusiyyətlərə uyğunluğunu yoxlamaq və iş yeri, avadanlıqlar barədə qeydləri iş sahəsinin tələblərinə uyğun olaraq tamamlamaq.
- V.8. Dülğərlik işlərini yekunlaşdırmaq və qiymətləndirmək:
- F.8.1. Arzu edilən effektin əldə edilməsi üçün ağac emalı texnikasından təhlükəsiz şəkildə istifadə etmək və uyğunlaşdırmaq;
 - F.8.2. Tamamlanmış işi yoxlamaq və yekun nəticəyə nail olmaq üçün tələb olunduğu təqdirdə müvafiq dəyişikliklər etmək;
 - F.8.3. Əldə edilən nəticələri sənədləşdirməklə cari iş prosesini və gələcək işləri qiymətləndirmək;

- F.8.4. İnkişaf və texniki icra məsələlərini öz işində əks etdirmək;
- F.8.5. Fərdi bilik və bacarıqların inkişafı baxımından gələcəkdə təkmilləşdirilə bilən sahələri müəyyən etmək;
- F.8.6. Tamamlanmış işi digər şəxslər ilə müzakirə etmək, rəy və təklifləri qiymətləndirmək.

V.9. İş sahəsini təmizləmək və avadanlığa texniki xidmət göstərmək:

- F.9.1. Təkrar istifadə oluna bilən materialları toplamaq və saxlamaq;
- F.9.2. Tullantıları və qırıntıları iş sahəsindən kənarlaşdırmaq;
- F.9.3. Avadanlıqları, iş sahəsini təmizləmək və onların istismar baxımından yararlılığını yoxlamaq;
- F.9.4. Yararsız avadanlığı işarələmək və nöqsanları qeyd etmək.

V.10. Müvafiq fərdi mühafizə vasitələrini seçmək, düzgün şəkildə geyinmək və istifadə etmək:

- F.10.1. Müvafiq olduğu təqdirdə mexaniki alətlərin tətbiqi ilə bağlı materialları müvafiq vəziyyətdə yerləşdirmək və tutmaq;
- F.10.2. Elektrik çıxışlarını, birləşmələri və naqilləri yoxlamaq və təhlükəsizliyini təmin etmək.

A.3.SƏRİŞTƏLƏR HAQQINDA

Fərdin "Dülgər" peşə standartı üzrə vəzifə və fəaliyyətləri həyata keçirməsi üçün zəruri olan əsas sərişmələr "Dülgər" peşəsi üzrə müvafiq təlim standartında göstərilmişdir (formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə əldə olunan bilik, bacarıq, yanaşma və davranış).

A.4. QIYMƏTLƏNDİRMƏLƏR HAQQINDA

Bu peşədə fərdin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi prosesi "Dülgər" peşəsi üzrə müvafiq peşə standartının qiymətləndirilməsində öz əksini tapır. Fərdin sistemli qiymətləndirilmələr vasitəsilə qiymətləndirilməsi işəgötürənə müxtəlif məqsədlər (yəni işəgötürmə, karyerada irəli çəkmə, heyətin qiymətləndirilməsi, təlim ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi) baxımından faydalı ola bilər.

B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ

Dülgər

Qiymətləndirməyə dair qısa məlumat

Dülgər üçün qiymətləndirmə nümunəsi çərçivə, arakəsmə, birləşmə, dayaq və qəliblər, eləcə də pilləkənlər, qapı və pəncərə çərçivələri və möhkəm döşəmələr hazırlamaq, bina və körpülərin tikintisindən başlayaraq mətbəx mebellərinin quraşdırılmasına qədər müxtəlif tikinti işlərinə yerinə yetirmək üçün tələb olunan bilik və bacarıqları müəyyən edir və qiymətləndirir.

Hazırkı peşə üçün **tövsiyə edilən qiymətləndirmə metodları** aşağıdakılardır: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı testlər. Sözügedən peşə üçün qiymətləndirmə proqramının nümunəsi aşağıda verilmişdir.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	7115 (Dülgər, tikinti)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	7115 (Carpenter, construction)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Test versiyası:	01
Hazırlanma tarixi:	Fevral, 2012-ci il
Təsdiq edən qurum:	
Təsdiq tarixi:	

B.1. FƏALİYYƏT MEYARLARI

Bu meyarlar peşə standartındakı vəzifə və fəaliyyətlərlə birbaşa əlaqəlidir. Onlar ölçülə bilən formada müəyyən edilməlidir ki, qiymətləndirmə nümunələri hazırlayanlar üçün qiymətləndirmə maddələrinin formalaşdırılması baxımından faydalı olsun. Birinci (V.1) və sonuncu (V.10) vəzifələrə uyğun gələn fəaliyyət meyarları ilə bağlı nümunə aşağıda göstərilmişdir.

Fəaliyyət meyarı nümunəsi:

- V.1. İş tələblərini müəyyən etmək və təhlil etmək:
- F.1.1. Peşəyə uyğun texniki təhlükəsizlik üzrə təlimatları bilmək və onlara riayət etmək;
 - F.1.2. Müzakirələr və ya təmin edilən informasiya əsasında müştərilərin tələbləri barədə təfərrüatları əldə etmək;
 - F.1.3. Hesabatlar və ya fiziki təftişlər vasitəsilə ərazinin vəziyyətinin təfərrüatları barədə təklif vermək;
 - F.1.4. İş üçün tələb olunan məhsul və ya xidmətlərin təfərrüatlarını müəyyən etmək, hazırlamaq və kəmiyyətini təyin etmək;
 - F.1.5. Nəqliyyat daşımalarının çatdırılma məntəqəsini və metodlarını müəyyən etmək.
- ...
- V.10. Müvafiq fərdi mühafizə vasitələrini seçmək, düzgün şəkildə geyinmək və istifadə etmək:
- F.10.1. Müvafiq olduğu təqdirdə mexaniki alətlərin tətbiqi ilə bağlı materialları müvafiq vəziyyətdə yerləşdirmək və tutmaq;

F.10.2. Elektrik çıxışlarını, birləşmələri və naqilləri yoxlamaq və təhlükəsizliyini təmin etmək.

B.2. QIYMƏTLƏNDİRMƏ İLƏ BAĞLI RESURLAR

- a) Material və komponentlər: mismarlar, boltlar, pərçimlər, bucaq alətləri.
- b) Alət və avadanlıqlar: rəndə, bucaq alətləri, vernier, eni ölçən alət, drel, kəlbətin, çəkiç, ağac iskənəsi, mişarlar (müxtəlif növ), sıxac ə s.
- c) İstehlak malları: boya, yapışqan və s.

B.3. QIYMƏTLƏNDİRMƏ METODLARI

Fərdin səriştəsini qiymətləndirmək məqsədilə aşağıdakı iki metoddan istifadə olunur: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı test.

B.3.1. FƏALİYYƏTİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

İcra müddəti: 2 saat 15 dəqiqə.

İşlərin sayı: 2.

İşlərin icrasını qiymətləndirmək üçün meyarlar işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Əhatə olunan sahələr:

- 20% Materiallar, vaxt və işçi qüvvəsini qiymətləndirmək:
İş planı üçün tələb olunan materialların növlərini və miqdarını hesablamaq;
İş planını dəstəkləmək üçün tələb olunan əsas alət və avadanlıqların növünü və istifadə müddətini müəyyən etmək;
İş planının hazırlanması və həyata keçirilməsi üçün tələb olunan işçi qüvvəsi və işin yerinə yetirilmə müddətini hesablamaq;
Müştəri üçün yekun xərcləri hesablamaq.
- 15% Əl və mexaniki alətləri müəyyən etmək:
Dülgərlik sektorunda istifadə edilən əl və mexaniki alətlərin istismarı ilə bağlı müvafiq təhlükəsizlik texnikası, qanunvericilik və təşkilati tələbləri öyrənmək və onlara riayət etmək.
- 20% Taxta komponentləri və hissələri istehsal etmək:
İstehsalçıdan məlumat almaq və onu şərh etmək;
Materialları seçmək və istehsal üçün hazırlamaq;
Seçilmiş materialları ölçmək və işarələmək;
Müvafiq təhlükəsizlik və istismar tələblərinə uyğun olaraq münasib əl və mexaniki alətlərdən istifadə etməklə materialları kəsmək və uyğunlaşdırmaq;
Müvafiq təhlükəsizlik və istismar tələblərinə uyğun olaraq tələb olunan hissələri birləşdirmək üçün mismar, bənd və yapışqan maddələri əldə etmək və onlardan istifadə etmək;
Tikinti norma və qaydaları, sənaye təlimatları, texniki təhlükəsizlik haqqında qanunvericiliy uyğun olaraq təmir prosedurlarını həyata keçirmək;
İstehsal olunmuş əşyaları onların xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq yoxlamaq və istehsal

- qeydlərini tamamlamaq.
- 30% Taxta məmulatları istehsal etmək:
Materialları ayırmaq və texniki tələblərə uyğun olaraq istehsala hazırlamaq;
Müvafiq taxta məmulatlarından, üslub və prosedurlardan istifadə etməklə və lazımı əl və mexaniki alətləri tətbiq etməklə tələb olunan ölçüdə və formada nümunə və ya nümunə komponentlərini hazırlayaraq onların texniki xüsusiyyətlərə uyğunluğunu yoxlamaq;
Tələb olunduğu təqdirdə müvafiq taxta məmulatlarından, üslub və prosedurlardan istifadə etməklə nümunə komponentlərinin hissələrini quraşdırmaq və onların verilmiş texniki xüsusiyyətlərə uyğunluğunu yoxlamaq;
Texniki xüsusiyyətlərə və ya standart fəaliyyət prosedurlarına uyğun olaraq məmulatları nişanlamaq, rəngləmək, kodlaşdırmaq və ya etiketləmək.
- 15% Dülgərlik işlərini yekunlaşdırmaq və qiymətləndirmək:
Arzu edilən effektin əldə edilməsi üçün ağac emalı texnikasından təhlükəsiz şəkildə istifadə etmək və uyğunlaşdırmaq;
Tamamlanmış işi yoxlamaq və yekun nəticəyə nail olmaq üçün tələb olunduğu təqdirdə müvafiq dəyişikliklər etmək;
Əldə edilən nəticələri sənədləşdirməklə cari iş prosesini və gələcək işləri qiymətləndirmək;
İnkişaf və texniki icra məsələlərini öz işində əks etdirmək;
Xüsusilə fərdi bilik və bacarıqların inkişafı baxımından gələcəkdə təkmilləşdirilə bilən sahələri müəyyən etmək;
Tamamlanmış işi digər şəxslər ilə müzakirə etmək, rəy və təklifləri qiymətləndirmək.

İş nümunəsi 1: Tikinti işləri üçün səviyyə.

Maksimum müddət: 15 dəqiqə.

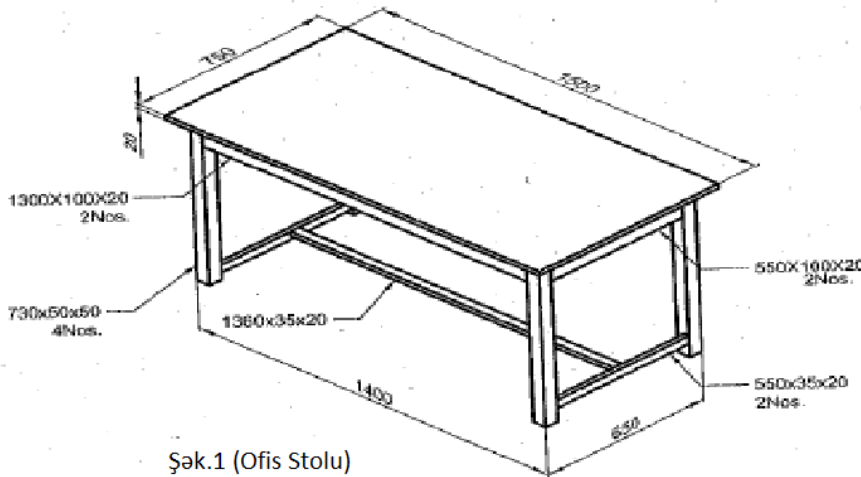
İştirakçının görəcəyi işlər: İştirakçının görəcəyi işlər: İştirakçı alətin hündürlüyünü müəyyən etmək üçün tikinti işləri üçün səviyyəni qurmalı və ondan istifadə etməlidir. Hesablamalar əsasında o, 2.5 m hündürlüyündə səviyyə müəyyən etməlidir.

İş nümunəsi 2: Ofis stolu.

Maksimum müddət: 2 saat.

İştirakçının görəcəyi işlər:

- Aşağıda verilmiş işi yerinə yetirmək üçün müvafiq miqdar nəzərə alınmaqla alət və materialların siyahısını hazırlamaq.
- Şəkil (i)-də verilən çertyoja uyğun olaraq və verilməyən zəruri məlumatları nəzərə almaqla hamar ofis stolu hazırlamaq.

Şək.1 (Ofis Stolu)

Bütün ölçülər mm ilə verilmişdir

B.3.2. YAZILI QIYMƏTLƏNDİRMƏ

İcra müddəti: 34 dəqiqə.

Sualların sayı: 34.

Yazılı qiymətləndirməni keçmək üçün tələb olunan düzgün cavabların sayı işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Təvsiyə olunan nisbət: 70%.

Əhatə olunan vəzifələr:

20%	İş tələblərini müəyyən etmək və təhlil etmək
15%	Materiallar, vaxt və işçi qüvvəsini qiymətləndirmək
15%	Əl və mexaniki alətləri müəyyən etmək
20%	Taxta məmulatları hazırlamaq və planlamaq
15%	Təmir prosedurlarını həyata keçirmək
15%	Dülgərlik işlərini yekunlaşdırmaq və qiymətləndirmək

Sual nümunələri:

1. “10” ölçülü ağac burğusu ___ sm diamterində deşik açır.

- a) 2.5
- b) 1.25
- c) 1.6
- d) 8

2. 5 X 15 cm ölçüdə olan tirləri mismarlamaq üçün istifadə edilməli olan mismarın təqribi ölçüsü nə qədər olmalıdır?

- a) 10 d.
- b) 18 d.
- c) 30 d.
- d) 42 d.

3. Dairəni işarə edən zaman hansı alətdən istifadə etmək daha məqsədəuyğundur?

- a) sirkul
- b) transportir
- c) mikrometr
- d) xətkəş

4. Yonma daşında gözlə görünə bilən çat aşkar edən zaman onun aradan qaldırılması üçün nə etmək lazımdır?

- a) yonma daşını dəyişdirmək
- b) yonma daşından istifadə etmək
- c) rəisə çat barədə məlumat vermək
- d) yonma daşını təmir etmək

5. Aşağıda adları sadalanan ağaclardan hansı biri ofis işləri üçün daha münasibdir?

- a) küknar

- b) ağ şam
- c) qırmızıağac
- d) küknar

6. Ağac döşəmə tirləri:

- a) adətən bütün bina boyunca uzanır.
- b) adətən 60 sm və ya 81 sm sahəyə malik olur.
- c) kənar divarların üzərində yerləşən baş tirlərə mismarlanır.
- d) yuxarıdakı cavabların hamısı

7. Pilləkən üçün açılan döşəmə hissəsi adətən..... ilə çərçivəyə alınır.

- a) mərtəbələrarası tirlərin kənarlara mismarlanması
- b) ikiqat başlıqlar, ikiqat tirlər və mərtəbələrarası tirlər
- c) konsullu tirlər
- d) yuxarıdakı cavabların hamısı

8. Alt-döşəmə panelləri vurulur.

- a) uzun kənarlar tirlərə paralel olmaq şərti
- b) panel kənarlar 1.2 m aralı olmaq şərti ilə
- c) bitişik panel kənarlar bir-birinə sıx pərçimlənməklə
- d) yuxarıdakı cavabların hamısı

9. Metal çərçivəli divarı quran zaman:

- a) lazım olduğu təqdirdə uzun izlər hörülür.
- b) mıxçalar izlərin üst və alt hissəsinə vurulur.
- c) divarlar haşiyəyə salındıqdan sonra müvəqqəti diaqonal bəndlər daxil edilir və qutu qoyulana qədər yerində saxlanılır.
- d) yuxarıdakı cavabların hamısı

10. ƏTS qaydaları arxların maili, təmiz olmasını və ya həcmi ötdüyü təqdirdə arx qutusu ilə mühafizə olunmasını tələb edir.

- a) 60 sm
- b) 150 sm
- c) 300 sm
- d) 600 sm

11. Betonun üzərinə yerləşdirilən pəncərə altlıqları necə olmalıdır?

- a) 15%-ə qədər hava ilə qurudulmuş yumşaq örtüklü ağac
- b) dördbucaq kəsilmiş bərk ağac
- c) qurudulmuş cənub sarı şam
- d) sıxılmış və ya kimyəvi emal edilmiş şalban

12. Beton divarlar bir qayda olaraq özülə nə ilə birləşdirilir?

- a) epoksid qatranı və bağlama materialları
- b) şpon və ya polad dişlər
- c) maye qarışıq və aqreqat
- d) strukturlu polad

13. Mərtəbələrarası tirləri dəstəkləyən çərçivə hissəsi necə adlanır?

- a) beton taxtaları

- b) başlıq
- c) tir
- d) şalban

14. Asfalt və ya optik-şüşəli üç-qatlı çiləkənin standart çıxış həcmi nə qədərdir?

- a) 7.5 sm
- b) 10 sm
- c) 12.5 sm
- d) 15 sm

15. Şalban nə zaman “yaşıl” adlanır?

- a) göbələk ilə örtüldükdə
- b) ağac hələ ayaq üstə olduqda
- c) tirdən ilk kəsim olduqda
- d) bərabər nəmlik halına çatdıqda

16. Çürüməyə qarşı daha dözmülü olan ağac növü hansıdır?

- a) şam
- b) küknar
- c) sərvi
- d) eldar şamı

17. Havada qurudulmuş şalban hansı səviyyədən aşağı dərəcəyə qədər qurudula bilməz?

- a) 8 – 10%-lik nəmlik
- b) bərabər həcimli nəmlik
- c) 25 - 30%-lik nəmlik
- d) lif-hopdurma səviyyəsi

18. Faner adətən _____ ibarətdir.

- a) 3 təbəqədən
- b) 4 təbəqədən
- c) Cüt sayda təbəqədən
- d) Tək sayda təbəqədən

19. Yumşaq ağac təbəqəli materiallardan tikinti sektorunda daha çox _____ kimi istifadə edilir.

- a) divar xalıları üçün özül
- b) dam örtüyü
- c) bəzək tavan panelləri
- d) daxili divar elementi

20. Bərk ağac təbəqəli materiallardan harada istifadə edilir?

- a) yalnız daxili işlərdə
- b) daxili və kənar hissələrdə
- c) nəmlikdən müdafiə vasitəsi kimi
- d) yalnız ofis və mebel işləri üçün

21. Mexaniki alətlərdən düzgün şəkildə istifadə etmək üçün istismarçı hər zaman:

- a) qoruyucu eynək taxmalıdır.
- b) qulaq qoruyucusu taxmalıdır.
- c) istehsalçının tövsiyə edilən təlimatlarını başa düşməlidir.

d) Yuxarıdakıların hamısı

22. Daşına bilən elektrik mişarının qoruyucusu heç zaman:

- a) yağlanmamalıdır.
- b) sazlanmamalıdır.
- c) əl ilə geri çəkilməməlidir.
- d) bərkidilən çiv açıq saxlanmamalıdır.

23. Lobzik əsasən hansı məqsədlə istifadə edilir?

- a) əyri kəsmələr
- b) mürəkkəb bucaqlar kəsmək
- c) quru hörgü divarlarında kəsmə işləri aparmaq
- d) uzun düz kəsmələr

24. Əsasən möhkəm işlərdə istifadə edilən mişar hansıdır?

- a) bıçaq mişarı
- b) zərbəli mişar
- c) lobzik
- d) yuxarıdakı cavabların hamısı

25. Həm metal, həm də ağac məmulatlarını deşmək üçün münasib olan alət hansıdır?

- a) burğu
- b) yüksək sürətli burulan drel
- c) müxtəlif ölçülü kəsici başlıq
- d) sürət başlığı

26. Ağac məmulatlarında səliqəli və təmiz dəlik açmaq üçün:

- a) sürütlə hərələnən, iti başlıqdan istifadə etmək lazımdır.
- b) aşağı hərəkət sürətindən istifadə etmək lazımdır.
- c) dəliyi arxa tərəfdən deşməklə yekunlaşdırmaq lazımdır.
- d) yuxarıdakıların hamısı

27. Məmulat parçasının kənar dörd uclarını və sonluqlarını formaya salmaq üçün ruterdən istifadə edən zaman aləti hansı istiqamətdə hərəkət etdirmək lazımdır?

- a) sərhəd boyunca
- b) saat əqrəbi istiqamətində
- c) saat əqrəbinin əksi istiqamətində
- d) yuxarıdakı cavabların hamısı

28. Potensial təhlükə səbəbindən qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq istifadəçinin istismardan əvvəl sertifikat almasını tələb edən alət hansıdır?

- a) toz-əsaslı alətlər
- b) çəkil-perforator
- c) kabelsiz pnevmatik mismar vuran
- d) bolt-vuran tapança

29. Dairəvi mişar ülgüclərini saxlayan özül qaykaları hansı istiqamətdə fırlanıqda boşalır?

- a) saat əqrəbi istiqamətində
- b) ülgücün hərəlmə istiqamətində
- c) saat əqrəbinin əksi istiqamətində

d) ülgücün hərnlənməsinin əksi istiqamətində

30. Birinci mərtəbənin mərtəbələrarası tirlərinin istiqaməti, sahəsi və ara məsafəsi harada əks olunur?

- a) özül planında
- b) birinci mərtəbənin planında
- c) ikinci mərtəbənin planında
- d) yuxarıdakı cavabların hamısı

31. Tamamlanan mərtəbə hündürlüyü adətən harada əks olunur?

- a) sahə planında
- b) mərtəbə planında
- c) özül planında
- d) çərçivə planında

32. Palıdın xüsusi latun və ya dəmir bərkidicilər tələb etməsinin səbəbi nədir?

- a) Adi polad bərkidicilər düşə bilər.
- b) Digər bərkidicilər çox yüngüldür.
- c) Palıd polad rəzələr və ya tutqaclar ilə yaxşı görünür.
- d) Polad bərkidicilər müəyyən müddət sonra palıdda pas yaradacaq və pası aparmaq mümkün deyildir.

33. Aşağıdakılardan hansı yumşaq ağac növüdür?

- a) palıd
- b) qoz
- c) qovaq
- d) şam

34. _____ dəliyi ağac vintinin rezbalı hissəsini qəbul etmək üçün deyildir.

- a) zenker
- b) slindirli zenker
- c) Baldır
- d) Pilot

B.4. NƏTİCƏLƏRİN QEYDƏ ALINMASI

Hər bir iştirakçı üçün fərdi hesabatlar hazırlanmalı və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi, eləcə də yazılı qiymətləndirmə üzrə toplanan balların hesabatı onlara təqdim edilməlidir. Qiymətləndirmə bir nəfər üçün bir dəfədən artıq istifadə edildiyi təqdirdə hesabatda qiymətləndirmədən əvvəlki və sonrakı ballar arasındakı faiz dəyişikliyi də əks olunmalıdır.

“Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin hazırlanması prosedurları” adlı sənəddə qiymətləndirmə üzrə geniş nəzəri və praktiki məlumatlar verilmişdir.

C. MÜƏSSISƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI

Dülgər

Təlim standartına dair qısa məlumat

Hazırkı təlim standartı müəssisələr, təlim mərkəzləri və institutları, təlim iştirakçıları üçün hazırlanmışdır. Burada dülgər üçün tələb olunan sərişələr əks olunub. İşlə bağlı sərişənin nümayiş etdirilməsi üçün tələb olunan bilik və bacarıqların əldə edilməsinə xidmət edən təlim proqramları, kurikulumlar və təlim materiallarının hazırlanmasında bu standartdan təlimat kimi istifadə etmək olar. Bu standart əsasında hazırlanmış təlim digər peşələr üzrə sərişələrə malik olan, mövcud sərişələrini inkişaf etdirmək, mövcud iş yerində digər vəzifələri icra edə bilmək, yaxud digər müəssisədə və ya digər peşə üzrə iş tapmaq üçün yeni ümumi sərişələr əldə etmək istəyən şəxslər üçün də uyğun ola bilər.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) (bu təlimin müvafiq olduğu) peşənin kodu:	7115 (Dülgər, tikinti)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	7115 (Carpenter, construction)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Milli İxtisas Çərçivəsi ilə əlaqə:	
ISCED-də kodu:	
Hazırlanma tarixi:	Fevral, 2012-ci il
Təsdiq edən qurum:	
Təsdiq tarixi:	
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	Fevral, 2017-ci il

C.1. SƏRİŞTƏLƏRİN QISA TƏSVİRİ

Bilik:	<ul style="list-style-type: none">• Materialların, o cümlədən yapışqan maddələrin növü və onların tətbiqi;• Qiymətləndirmə prosedurları;• Dülgər materiallarının emalı texnikası;• Tikinti sahəsi ilə bağlı terminologiya;• Tikinti və təmir metodları;• Fərdi mühafizə vasitələrinin istifadəsi, tətbiqi və saxlanması qaydaları;• Tikinti sahəsində rast gəlinən təhlükəli maddələr;• Materialların saxlanması və tullantıların ətraf mühitə təsirinin minimum endirilməsi baxımından münasib şəkildə idarə edilməsi qaydaları;• Plan, texniki şərtlər və sxem formatları;• Material tələblərinin hesablanması prosesləri;• Keyfiyyət tələbləri və dülgərlik materiallarının növləri;• Alət və avadanlıqların növ və funksiyaları;• İş yeri və avadanlıqlar ilə bağlı təhlükəsizlik tələbləri;• Ağac emalı alətlərinin, materialların və avadanlıqların təmizlənməsi, saxlanması və onlara texniki xidmət qaydaları;
---------------	---

- Ağac emalı ilə bağlı tarixi və nəzəri biliklər;
- Ağac emalı prosesinin əsas dizayn elementləri və prinsipləri ;
- SƏTƏM (Sağlamlıq, Əməyin Təhlükəsizliyi və Ətraf Mühitin Mühafizəsi) qaydaları.

Bacarıq:	<ul style="list-style-type: none">• Ünsiyyət bacarığı;• Müştəri tələblərini müəyyən etmək;• Ölçmə və hesablama işlərinin aparılması üçün sadə riyazi bilikləri tətbiq etmək;• Qrup halında çalışmaq;• Dülgərlik işlərini yerinə yetirmək:<ul style="list-style-type: none">○ tələbləri müəyyən etmək;○ texniki təhlükəsizlik üzrə təlimat və qaydalara riayət etmək;○ iş tələblərini oxumaq və şərh etmək və fəaliyyət planı hazırlamaq;○ taxta komponentləri və hissələri istehsal etmək;○ təmir işlərini həyata keçirmək;○ alət və avadanlıqlara texniki xidmət göstərmək və iş sahəsini təmizləmək.• Fərdi ağac emalı texnikasını inkişaf etdirmək.
----------	--

Yanaşma:	<ul style="list-style-type: none">• Dəqiq iş qrafikinə əməl etmək;• Şifahi və yazılı təlimatları başa düşmək və riayət etmək;• Dəyişkən iş saatları.
----------	--

Əlavə / ümumi səriştələr:	<ul style="list-style-type: none">• Azərbaycan dilində olmayan (məs. Rus və ya ingilis dilində) təlimatları başa düşmək;• Gələcəkdə özünü-məşğulluq üçün münasibət və davranışda təşəbbüskarlıq.
---------------------------	---

C.2. TƏLİM SXEMİ

Müvafiq təlim kursunu uğurla başa vuran “Dülgər” aşağıdakıları etməyi bacaracaqdır / biləcəkdir:

Bölmə 1: Müştərilərin tələblərini müəyyən etmək

Öyrənmə nəticələri:

Nəticə 1	Müştərilərin ehtiyaclarının və tələblərinin müəyyən edilməsi, o cümlədən dizayn, ağac növləri və xərc seçimləri barədə onlara məsləhətlərin verilməsi prosesini təsvir etmək;
Nəticə 2	Vaxt qrafikinə və xərclərin hesablanması yollarını nümayiş etdirmək, o cümlədən: <ul style="list-style-type: none">• Tələb olunan materialların növlərini və miqdarını hesablamaq;• Tələb olunan işçi qüvvəsini hesablamaq;• Müştəri üçün yekun xərci çıxarmaq.
Nəticə 3	Yekun məhsulun müvafiq tələblərə cavab verməsini təmin etmək şərti ilə müzakirələrdən sonra müştərinin sifarişinin yazılı şəkildə necə təsdiq edilməsini nümayiş etdirmək, o cümlədən:

- Xərclər;
- Ağacın növü;
- Dizayn;
- Vaxt qrafiki (o cümlədən, aralıq hesabatlıq tələbləri);
- Məqbul kənarlaşma çərçivəsi (xərclər, materiallar və s. ilə bağlı); bu çərçivəni keçdikdən sonra məlumat verilməlidir.

Nəticə 4 Müştərilərin onların layihələri ilə bağlı görülmüş işlər barədə müntəzəm olaraq məlumatlandırılması üçün istifadə edilən metodları ümumiləşdirmək və razılaşdırılmış kənarlaşma çərçivəsindən çıxan və vaxt qrafiki və ya digər layihə təfərrüatları ilə bağlı olan dəyişiklər barədə onların mümkün qədər tez bir zamanda məlumatlandırılmasının əhəmiyyətini izah etmək.

Bölmə 2: Qrup halında effektiv işləmək

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1 İşin effektivliyini təmin etmək məqsədilə həmkarlar ilə bölüşdürülməli olan informasiyanı sadalamaq və bunu etməyin əhəmiyyətini izah etmək:
- Nəticə 2 Həmkarlar ilə ünsiyyət qurmağın ən münasib yollarını təsvir etmək və aşağıdakı metodlardan istifadə etməklə bölüşdürülməli olan informasiya növünə dair ən azı bir nümunə gətirmək (hər bir metod üzrə bir nümunə):
- Üz-bə-üz danışıqlar;
 - Şirkət sistemləri (məsələn, intranet);
 - Yazılı qeydlər;
 - Eskizlər / çertyojlar;
 - Telefon səsli və ya mətn);
 - E-poçt;
 - İnternet.
- Nəticə 3 Həmkarların sorğularına operativ şəkildə cavab verməyin əhəmiyyətini izah etmək və müvafiq sorğuların edildiyi, lazımı tədbirlərin görüldüyü halları və sorğulara cavab verilmədiyi təqdirdə baş verə biləcək mümkün nəticələri təsvir etmək:
- İnformasiya
 - Fiziki yardım
 - Məsləhət
- Nəticə 4 Həmkarlar ilə məqbul işgüzar münasibətlərin qurulmasının əhəmiyyətini izah etmək və bunun işin effektivliyini təmin edən prosedurların həyata keçirilməsinə necə təsir etdiyini təsvir etmək

Bölmə 3: Dülgərlik işlərini yerinə yetirmək

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1 Çertyojlar, texniki şərtlər, qrafiklər, verilmiş metodlar və istehsalçının məlumatları əsasında istehsal tələblərinin şərh edilməsi və müəyyən edilməsi prosesini təsvir etmək:
- Nəticə 2 Dülgərlik fəaliyyəti üçün müvafiq planın hazırlanması yollarını nümayiş etdirmək, o cümlədən:
- Texniki şərtlərin tələblərinə uyğun yekun məhsulun hazırlanması üçün müxtəlif üsulları müəyyən etmək və nəzərdən keçirmək;
 - Verilmiş plan çərçivəsində yüksək keyfiyyətli son məhsulun alınması üçün istifadə edilən ən yaxşı üsulları və müvafiq seçimin səbəblərini təhlil

	etmək;
Nəticə 3	<p>Planı müştəri ilə razılaşdırmaq.</p> <p>İş ilə bağlı təhlükəsizlik tələblərini və normalarını sadalamaq və onlara riayət etməyin əhəmiyyətini izah etmək, o cümlədən:</p> <ul style="list-style-type: none">• Yüksəklikdə işləmək;• Dar məkanda işləmək;• Təhlükəli maddələr ilə davranmaq;• Əl ilə işləmək;• Mexaniki qaldırma;• Fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə.
Nəticə 4	<p>İstifadə edilən üsluba uyğun olan və texniki şərtlərin tələblərinə cavab verəcək tələb olunan keyfiyyətdə və miqdarda resursların necə seçildiyini nümayiş etdirmək.</p>
Nəticə 5	<p>İş sahəsinin dülgərlik fəaliyyəti üçün necə hazırlandığını nümayiş etdirmək, o cümlədən:</p> <ul style="list-style-type: none">• İş prosesi zamanı materialları və ətraf sahəni zədələnmədən qorumaq;• Tullantı materiallarını ətraf mühitə minimum dərəcədə təsir etməklə və müəssisənin normalarına uyğun qaydada atmaq.
Nəticə 6	<p>Ağac məlumatlarının və hissələrinin necə hazırlandığını nümayiş etdirmək, o cümlədən:</p> <ul style="list-style-type: none">• Seçilmiş materialları ölçmək və təmizləmək;• Müvafiq əl və elektrik alətlərdən istifadə etməklə materialları kəsmək və sazlamaq;• Tələb olunan hissələri effektiv şəkildə birləşdirmək üçün mismarlardan, sıxaclardan və yapışqandan istifadə etmək.
Nəticə 7	<p>Ağac nümunələrinin necə hazırlandığını nümayiş etdirmək, o cümlədən:</p> <ul style="list-style-type: none">• Texniki tələblərə uyğun olaraq nümunənin parametrlərini hesablamaq, məsələn, bucaqlar, keçid, boşluqlar, sürtünmələr və s.;• Keçidləri, texniki çertyojları, əsas eskizləri və tikinti metodlarını göstərməklə nümunələr hazırlamaq;• Sıxac və birləşmələr hazırlamaq və istehsal etmək;• Materialları nişanlamaq;• Nümunələr hazırlamaq;• Birləşdirmək və ya bərkitmək;• Nümunələri düzgün şəkildə nişanlamaq, rəngləmək, kodlaşdırmaq və ya etiketləmək. <p>bu zaman müvafiq alətlərdən istifadə etmək və yekun məhsulun texniki şərtlərin tələblərinə cavab verməsini təmin etmək.</p>
Nəticə 8	<p>Ağac məlumatlarının üzərində təmir işlərinin necə aparıldığını nümayiş etdirmək, o cümlədən:</p> <ul style="list-style-type: none">• İstehsalçıların / təchizatçıların texniki şərtlərini şərh etmək;• Qüsurları müəyyən etmək və müvafiq təmir metodlarını seçmək;• Ərazini hazırlamaq və müvafiq material və avadanlıqları seçmək;• Təmir işlərini həyata keçirmək. <p>və yekun məhsulun texniki şərtlərin tələblərinə cavab verməsini təmin etmək.</p>
Nəticə 9	<p>Təkrar istifadə üçün hazır olmasını təmin etmək məqsədilə iş sahəsinin və</p>

avadanlıqların necə təmizləndiyini nümayiş etdirmək, o cümlədən:

- Təkrar istifadə edilə bilən materialları toplamaq və saxlamaq;
- Tullantı və çixıntıları götürmək;
- Avadanlıqları təmizləmək və yoxlamaq və təmirə ehtiyac duyan avadanlıqları nişanlamaq.

Bölmə 4: İş üslubunu təkmilləşdirmək;

Öyrənmə nəticələri:

Nəticə 1	Ağac işi üzrə dizayn elementlərini və prinsiplərini təsvir etmək və onların cari iş prosesinə uyğunlaşdırma yollarını izah etmək;
Nəticə 2	Öz işini qiymətləndirmə prosesini və öyrənilən dərslər əsasında qabaqcıl təcrübələrin həyata keçirilməsi metodlarını izah etmək;

Yuxarıdakı sahələr üzrə təlim keçmiş şəxs aşağıdakı vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirə bilər:

Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı¹

- V.1. İş tələblərini müəyyən etmək və təhlil etmək:
- F.1.1. Peşəyə uyğun texniki təhlükəsizlik üzrə təlimatları bilmək və onlara riayət etmək;
 - F.1.2. Müzakirələr və ya təmin edilən informasiya əsasında müştərilərin tələbləri barədə təfərrüatları əldə etmək;
 - F.1.3. Hesabatlar və ya fiziki təftişlər vasitəsilə ərazinin vəziyyətinin təfərrüatları barədə təklif vermək;
 - F.1.4. İş üçün tələb olunan məhsul və ya xidmətlərin təfərrüatlarını müəyyən etmək, hazırlamaq və kəmiyyətini təyin etmək;
 - F.1.5. Nəqliyyat daşımalarının çatdırılma məntəqəsini və metodlarını müəyyən etmək.
- V.2. Dülgərlik ilə bağlı fəaliyyət planını hazırlamaq:
- F.2.1. Tələb olunduğu təqdirdə aidiyyəti şəxslər ilə məsləhətləşmələr apararaq ağac məmulatlarının hazırlanması üçün ideya və üslublar müəyyən etmək və nəzərdən keçirmək;
 - F.2.2. Təcrübə və uyğunlaşdırma vasitəsilə taxta emalı üslublarının potensialını qiymətləndirmək;
 - F.2.3. İş üçün ideyaları ən yaxşı formada dəstəkləyən üslubları seçmək;
 - F.2.4. Müştəri ilə işin təşkili formasını müzakirələr vasitəsilə razılaşdırmaq.
- V.3. Materiallar, vaxt və işçi qüvvəsini qiymətləndirmək:
- F.3.1. İş planı üçün tələb olunan materialların növlərini və miqdarını hesablamaq;
 - F.3.2. İş planını dəstəkləmək üçün tələb olunan əsas alət və avadanlıqların növünü və istifadə müddətini müəyyən etmək;
 - F.3.3. İş planının hazırlanması və həyata keçirilməsi üçün tələb olunan işçi qüvvəsi və işin yerinə yetirilmə müddətini hesablamaq;
 - F.3.4. Müştəri üçün yekun xərcləri hesablamaq.
- V.4. Taxta komponentləri və hissələri istehsal etmək:
- F.4.1. İstehsalçıdan məlumat almaq və onu şərh etmək;
 - F.4.2. Materialları seçmək və istehsal üçün hazırlamaq;

¹Müvafiq sahə üçün olan peşə standartındakı ilə eynidir.

- F.4.3. Seçilmiş materialları ölçmək və işarələmək;
 - F.4.4. Müvafiq təhlükəsizlik və istismar tələblərinə uyğun olaraq münasib əl və mexaniki alətlərdən istifadə etməklə materialları kəsmək və uyğunlaşdırmaq;
 - F.4.5. Müvafiq təhlükəsizlik və istismar tələblərinə uyğun olaraq tələb olunan hissələri birləşdirmək üçün mismar, bənd və yapışqan maddələri əldə etmək və onlardan istifadə etmək;
 - F.4.6. Tədbirləri tikinti norma və qaydaları, sənaye təlimatları və texniki təhlükəsizlik haqqında qanunvericiliyə uyğun olaraq həyata keçirmək;
 - F.4.7. İstehsal olunmuş əşyaları onların xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq yoxlamaq və istehsal qeydlərini tamamlamaq.
- V.5. Taxta məmulatları hazırlamaq:
- F.5.1. Texniki xüsusiyyətlərə uyğun olaraq bucaqlar, maililik, ara məsafəsi, sürtünmə və s. kimi nümunə parametrlərini hesablamaq;
 - F.5.2. Mailliyi, emala buraxılışı, əsas sxemləri və texniki xüsusiyyətlərə uyğun tikinti metodunu göstərməklə nümunə hazırlamaq;
 - F.5.3. Lazım olduğu təqdirdə taxta nümunəsinin hazırlanması prosesinə yardım etmək üçün sıxma və birləşdirmə detalları hazırlamaq və istehsal etmək.
- V.6. Taxta məmulatları istehsal etmək:
- F.6.1. Materialları ayırmaq və texniki tələblərə uyğun olaraq istehsala hazırlamaq;
 - F.6.2. Müvafiq taxta məmulatlarından, üslub və prosedurlardan istifadə etməklə lazımi əl və mexaniki alətləri tətbiq etməklə tələb olunan ölçüdə və formada nümunə və ya nümunə komponentlərini hazırlayaraq onların texniki xüsusiyyətlərə uyğunluğunu yoxlamaq;
 - F.6.3. Tələb olunduğu təqdirdə müvafiq taxta məmulatlarından, üslub və prosedurlardan istifadə etməklə nümunə komponentlərinin hissələrini quraşdırmaq və onların verilmiş texniki xüsusiyyətlərə uyğunluğunu yoxlamaq;
 - F.6.4. Texniki xüsusiyyətlərə və ya standart fəaliyyət prosedurlarına uyğun olaraq məmulatları nişanlamaq, rəngləmək, kodlaşdırmaq və ya etiketləmək.
- V.7. Təmir prosedurlarını həyata keçirmək:
- F.7.1. İstehsalçıdan / təchizatçıdan texniki məlumatları almaq və onları şərh etmək;
 - F.7.2. Təmir metodunu müəyyən etmək;
 - F.7.3. Təmir üçün yeri hazırlamaq və materialları seçmək;
 - F.7.4. Təhlükəsizlik norma və qaydaları (TN və Q.) və sənaye təlimatlarına uyğun olaraq təmir prosedurlarını həyata keçirmək;
 - F.7.5. Təmir edilmiş əşyaların texniki xüsusiyyətlərə uyğunluğunu yoxlamaq və iş yeri, avadanlıqlar barədə qeydləri iş sahəsinin tələblərinə uyğun olaraq tamamlamaq.
- V.8. Dülgərlik işlərini yekunlaşdırmaq və qiymətləndirmək:
- F.8.1. Arzu edilən effektin əldə edilməsi üçün ağac emalı texnikasından təhlükəsiz şəkildə istifadə etmək və uyğunlaşdırmaq;
 - F.8.2. Tamamlanmış işi yoxlamaq və yekun nəticəyə nail olmaq üçün tələb olunduğu təqdirdə müvafiq dəyişikliklər etmək;
 - F.8.3. Əldə edilən nəticələri sənədləşdirməklə cari iş prosesini və gələcək işləri qiymətləndirmək;
 - F.8.4. İnkişaf və texniki icra məsələlərini öz işində əks etdirmək;
 - F.8.5. Fərdi bilik və bacarıqların inkişafı baxımından gələcəkdə təkmilləşdirilə bilən sahələri müəyyən etmək;
 - F.8.6. Tamamlanmış işi digər şəxslər ilə müzakirə etmək, rəy və təklifləri qiymətləndirmək.
- V.9. İş sahəsinə təmizləmək və avadanlığa texniki xidmət göstərmək:
- F.9.1. Təkrar istifadə oluna bilən materialları toplamaq və saxlamaq;

- F.9.2. Tullantıları və qırıntıları iş sahəsindən kənarlaşdırmaq;
- F.9.3. Avadanlıqları, iş sahəsini təmizləmək və onların istismar baxımından yararlılığını yoxlamaq;
- F.9.4. Yararsız avadanlığı işarələmək və nöqsanları qeyd etmək.

- V.10. Müvafiq fərdi mühafizə vasitələrini seçmək, düzgün şəkildə geyinmək və istifadə etmək:
 - F.10.1. Müvafiq olduğu təqdirdə mexaniki alətlərin tətbiqi ilə bağlı materialları müvafiq vəziyyətdə yerləşdirmək və tutmaq;
 - F.10.2. Elektrik çıxışlarını, birləşmələri və naqilləri yoxlamaq və təhlükəsizliyini təmin etmək.

C.3. TƏLİM İLƏ BAĞLI XÜSUSİ MƏLUMAT

C.3.1. TƏLİMİN NÖVLƏRİ

Bu peşə üçün zəruri sərişələr aşağıda göstərilən təlim metodları vasitəsilə əldə edilə bilər:

Formal təlim

Təvsiyə olunan formal təlim	Uyğun gələn təlim növü	Qeydlər
Tam orta təhsil ²		
Texniki peşə təhsili və ya akkreditasiyadan keçmiş təlim müəssisəsində təlim	☒	İlkin təlim akkreditasiyadan keçmiş peşə məktəbləri və sertifikatlaşdırılmış müəssisələr tərəfindən təşkil olunur. Bu təlim praktikadan qazanılan geniş təcrübə ilə əlaqələndirilməlidir. Yalnız praktiki təlim keçirildiyi hallarda sərişələrin tanınması haqqında sənəd əldə etmək üçün işçinin əlavə nəzəri təlim keçməsi və qiymətləndirilməsinə ehtiyac var.
Orta ixtisas təhsili		
Ali təhsil		
Digər:		

Qeyri-formal və (və ya) informal təlim tələb olunan sərişələrin genişləndirilməsinə şərait yarada bilər. Bəzən dülgər zəruri sərişələri yalnız qeyri-formal və (və ya) informal təlim vasitəsi ilə əldə edə bilər.

²Ümumi orta təhsil ölkə vətəndaşları üçün icbari xarakter daşdığından cədvəldə əks olunmayıb.

Qeyri-formal təlim

Təcrübədən məlumdur ki, qeyri-formal təlimin ən yaxşı yolu iş yerində usta yanında öyrənməkdir. Bu zaman iş yerində həyata keçirilən təlimə məktəblər və təlim mərkəzlərində, yaxud səriştəli usta/rəhbər tərəfindən keçilən fərdi nəzəri təlim əlavə olunur və iş yerində birbaşa praktiki istiqamətvermə ilə tamamlanır.

İnformal təlim

İnformal təlim, ənənəvi olaraq, ailə daxilində baş verir, lakin kütləvi informasiya vasitələri və sosial şəbəkələr vasitəsi ilə də mümkündür. O, tələb olunan nəzəri və təcrübi bilikləri verə bilər, ancaq ölçülməsi və müşahidə edilməsi çətindir, yalnız fərdi qiymətləndirmə vasitəsi ilə aşkar edilə bilər.

C.3.2. TƏLİMİN İSTİQAMƏTİ

Dülgər üçün ənənəvi təlim istiqaməti orta məktəbi bitirdikdən sonra ilkin peşə təhsilinin alınmasından və və müvafiq müəssisələrdə keçirilmiş təcrübədən ibarətdir. Buna baxmayaraq, yuxarıda təsvir edildiyi kimi, işçinin təlim istiqamətləri bütün səviyyələrdə qeyri-formal və ya informal təlimdən də ibarət ola bilər.

C.3.3. ƏVVƏLKİ TƏLİMİN TANINMASI³

Gələcəkdə dülgərlik sahəsində ən azı iki il təcrübəsi olanlar səriştələrin yoxlanması üçün imtahana müraciət edə və yalnız imtahanı keçdikdən sonra səriştələrin tanınması haqqında rəsmi sənəd əldə edə bilər.

³Azərbaycanda səriştələrin tanınması üçün qiymətləndirmə sistemi hazırda mövcud deyildir.